

Helsingfors/Mariehamn 28.1.2026

Nr 6/26

Hänvisning Ålands lagtings skrivelse
19.12.2025, nr 173/2025.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över landskapslag om ändring av förvaltningslagen för landskapet Åland, antagen av lagtinget 19.12.2025.

Landskapslagens huvudsakliga innehåll

Genom ändringarna av förvaltningslagen för landskapet Åland utmönstras kraven på elektronisk delgivning till förmån för möjliggörande reglering samtidigt som den nuvarande regleringen och dess inbördes förhållanden tydliggörs. Avsikten är att landskapslagen ska träda i kraft så snart det är möjligt.

Lagstiftningsbehörigheten

Landskapslagstiftningen berör huvudsakligen förvaltningsförfarandet inom landskaps- och kommunalförvaltningen, närmare bestämt myndigheternas elektroniska delgivning. Lagstiftningen berör lagtingets organisation och uppgifter, landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar, landskapets tjänstemän samt kommunernas förvaltning och kommunernas tjänsteinnehavare, på vilka områden lagstiftningsbehörigheten tillkommer landskapet enligt 18 § 1, 2 och 4 punkterna i självstyrelselagen för Åland. Även Högsta domstolen har konstaterat att myndigheters delgivning utgör del av

förvaltningsförfarandet och faller därför inom ramen för landskapets behörighet (HD 27.12.2007, OH 2007/140).

Genom landskapslagen ändras bestämmelserna om elektronisk delgivning i förvaltningslagens 10 kap. om förfarandet vid delgivning. Bestämmelser om elektronisk delgivning har varit föremål för Ålandsdelegationens utlåtanden inom ramen för lagstiftningskontrollen enligt 19 § i självstyrelselagen för Åland (se bl.a. ÅD 37/17). Landskapslagen ändrar bestämmelser som nyligen har behandlats av delegationen (ÅD 11/25 och 29/25, se också HD 7.4.2025). Ändringarna motiveras främst med att det behövs ytterligare tid för att förbereda övergången till helt elektroniska förvaltningsförfaranden inom landskaps- och kommunalförvaltningen.

Enligt 27 § 1 mom. i självstyrelselagen hör stiftande, ändring och upphävande av grundlag samt avvikelser från grundlag till rikets lagstiftningsbehörighet. Enligt 21 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättsskipningsorgan. Enligt 21 § 2 mom. i grundlagen ska offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt andra garantier för en rättvis rättegång och god förvaltning tryggas genom lag. Enligt förarbetena till bestämmelsen förutsätter paragrafen att rätten till en rättvis rättegång och god förvaltning tillgodoses som helhet. Den ger också ett institutionellt skydd för de viktigaste elementen i den helheten (RP 309/1993 rd, s. 77).

Enligt grundlagsutskottet kräver rättsskyddsaspekterna att delgivningen sker så att mottagaren får de uppgifter han eller hon behöver för att utöva sina rättigheter. Uppgifterna ska delges på ett för mottagaren begripligt sätt och i tillräckligt god tid. Vid en konstitutionell bedömning handlar det om huruvida delgivningen till mottagaren är effektiv och huruvida det föreslagna delgivningsförfarandet uppfyller kravet på ett behörigt förfarande i 21 § 1 mom. i grundlagen. Grundlagsutskottet har ansett det möjligt att handlingar delges via ett elektroniskt medborgarkonto (GrUU 5/2016 rd, s. 2—3). Grundlagsutskottet har också ansett att delgivningen kan genomföras på ett sätt som garanterar parternas rättssäkerhet på olika sätt, och har inte förutsatt att delgivningen genomförs på ett visst sätt (GrUU 59/2025 rd, stycke 8).

Ålandsdelegationen konstaterar att landskapslagens 58 § och 58a § syftar till att kravet på elektronisk delgivning av part utmönstras, till förmån för möjliggörande bestämmelser. Det behövs ytterligare tid för att förbereda övergången till helt elektroniska förvaltningsförfaranden inom landskaps- och kommunalförvaltningen. Syftet med bestämmelserna kan anses vara att säkerställa att

delgivningsförfarandet fungerar, vilket är av konstitutionell betydelse med tanke på rättsskyddet och garantierna för god förvaltning enligt 21 § i grundlagen (GrUU 42/2022 rd, stycke 7).

Enligt lagförslaget ingår i landskapslagens 58 § 1 mom. en uppräkningslista av tre situationer när elektronisk delgivning av part får användas, oaktat om parten har givit samtycke till detta eller inte. Samtliga tre situationer utgör fall i vilka parten genom sitt handlande kan anses ha lämnat sitt samtycke till att den fortsatta delgivningen i ärendet kan ske elektroniskt. En av dessa situationer är när en part har inlett sitt förvaltningsärende vid myndigheten elektroniskt, dvs. parten har gjort en ansökan, anmälan eller motsvarande handling vilken inleder ett ärende vid myndigheten genom en informations- eller kommunikationsteknisk tjänst, elektronisk post, eller motsvarande (LF nr 5/2025–2026, s. 7). Definitionen av en informations- eller kommunikationsteknisk tjänst följer av 2 § 12 punkten i informationshanteringslagen (2025:37) för Åland. Landskapslagen och förarbetena är vaga gällande de tekniska lösningar genom vilka elektronisk delgivning skulle komma att ske i praktiken.

Enligt lagförslaget följer av landskapslagens 58 § 2 mom. en rangordning av hur elektronisk delgivning ska ske. Rangordningen är tvingande, men styrs i slutändan av vilken information om parten och dess eventuella uttryckligt eller på annat sätt lämnade samtycken till elektronisk delgivning som myndigheten har tillgänglig samt myndighetens tekniska och administrativa förutsättningar, vilka kan vara unika för den särskilda ärendetypen. Enligt landskapslagens 58 § 2 mom. förutsätts att elektronisk delgivning ska i första hand ske till en gemensam informations- och kommunikationsteknisk tjänst. Bestämmelsen åsyftar främst en för flera myndigheter inrättad gemensam digital tjänst för skötande av ärenden parten har hos myndigheterna, meddelandeförmedlingstjänst, eller motsvarande (LF nr 5/2025–2026, s. 8).

Enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis kan en reglering där en part själv ska följa meddelandeförmedlingstjänsten inte anses vara tillräcklig, om han eller hon inte själv har valt eller kan anses ha valt detta som sitt sätt att ta del av delgivningar. På det sättet kan man inte i tillräcklig utsträckning försäkra sig om att en part får veta om en inkommen handling. Grundlagsutskottet förutsatte att lagregleringen utformades så att vanlig delgivning kan ske via en meddelandeförmedlingstjänst endast om personen själv har uppgett en elektronisk adress för sändning av notifikationer. Alternativt ska personen i meddelandeförmedlingstjänsten uttryckligen ha informerats om att elektroniska notifikationer inte sänds till någon annan kontaktuppgift, om inte personen uttryckligen uppger en elektronisk adress för sändning av notifikationer (GrUU 59/2025 rd, stycke 10–15).

I landskapslagen finns inte några bestämmelser om notifikation till part om handling som inkommit till den informations- och

kommunikationstekniska tjänsten. Det säkerställs inte att delgivningen till mottagaren är effektiv och att delgivningsförfarandet uppfyller kravet på ett behörigt förfarande i 21 § 1 mom. i grundlagen. Ålandsdelegationen konstaterar att 58 § 3 mom. i förvaltningslagen inte ändras. Enligt bestämmelsen har en part en ovillkorlig rätt att när som helst meddela att denna framgent, vid särskilt tillfälle eller under särskild tidsperiod, inte önskar bli elektroniskt delgiven handlingar ifrån myndigheten. Detta verkar inte utesluta att elektronisk delgivning inleds utan partens samtycke enligt 58 § 1 mom. i landskapslagen. Med beaktande av ovan nämnda grunder anser Ålandsdelegationen att 58 § 1 och 2 mom. bör förordnas att förfalla. Eftersom ändringarna i landskapslagens 58b § 1 mom. och 58c § 1 mom. sammanhänger bör även dessa förordnas att förfalla.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen har med beaktande av självstyrelselagens för Åland stadganden funnit att hinder för ikraftträdande av landskapslagen inte föreligger, förutom beträffande landskapslagens 58 § 1 och 2 mom., 58b § 1 mom. och 58c § 1 mom. Landskapslagens 58a § torde kunna tillämpas utan de lagrum som föreslås att förordnas att förfalla.

Enligt 20 § i självstyrelselagen ankommer det på landskapsregeringen att göra en bedömning av situationen, om en landskapslag till en viss del förordnas att förfalla.

Närvarande Ordföranden Holm-Johansson, ledamöterna Dahlén, Leino-Sandberg, Siitari och Åkerblom.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Marine Holm-Johansson
ordförande

Sören Silverström
sekreterare